

POSSESSIO.

- 1 **P**ossessione sua nemo inauditus est spoliandus, quamvis illa dicatur injusta. Sac. Cong. Rit. in Elven. 10. Jan. 1604. de qua Sellius in selectis canon. c. 43. n. 16.
- 2 Possessionis exercendi suas funciones manutentionem debet habere ille, qui per decennium præteritum illas exercuit, donec in petitorio aliter declaratur. Sac. Cong. Rit. in Arsen. 16. Jul. 1605. teste Sellio dicit. cap. 43. num. 22.
- 3 Possessionem quadragenariam cum titulo, seu privilegio, sustulit omnino Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 20. vers. Ad hæc; Sac. Cong. Conc. in Theatina 22. Jul. 1613. referente Sellio d. c. 43. num. 25.
- 4 Possessio capta à Coadjutore, vivente Coadjuto, non suffragatur post mortem coadjuti, nisi de novo capiatur. S. Cong. Rit. in Colimbr. 16. Sept. 1606. & in Patavina 30. Jan. 1616. penes Sell. d. c. 43. num. 26.
- 5 Possessio ab obitu Coadjuti numeranda est, quamvis prior possessio per Coadjutorem capta accederet ad annos viginti. Sac. Cong. Rit. in Bergomi. 7. August. 1627. apud Sellium d. cap. 43. num. 27. & apud Barbos. in Sum. Apostolic. Decis. verb. Possessio c. 5.
- 6 Alia Vide verb. Dominium art. 1. à n. 21. usque in finem.
- 7 Possessio immemorabilis tribuit Prælato inferiori jurisdictioni intra Episcopi diocesim; Bened. XIV. tom. 1. constit. 36. incip. Apostolicæ §. 2. non idem dicendum est de possessione quadragenaria cum titulo colorato. Idem ibid §. 3. Possessio immemorabilis solo labefactatur rumore. Idem ibid. §. 4.
- 10 Possessio beneficiorum resignatorum capienda est intra sex menses à data concessionis gratiæ, si beneficia sint citra montes, vel intra novem, si ultra; Idem tom. 2. constit. 10. incip. Ecclesiastica ministeria : : :

POSSESSOR BONÆ, ET MALÆ FIDEI

SUMMARIUM.

- 1 **P**ossessor bonæ fidei quis dicatur.
- 2 Possessor malæ fidei quis dicatur.
- 3 Possessor bonæ fidei tempore à Jure statuto potest præscribere, & sibi acquirere, & rem possidem, & fructus inde perceptos.
- 4 Et quidem res mobiles cum titulo possessor bonæ fidei præscribit, & sibi acquiris triennio, res vero immobiles per longi temporis possessionem, id est, inter præsentis decennium, & inter absentes viginti annis.
- 5 Possessor autem malæ fidei nullo tempore potest præscribere, & acquirere sibi rem possidem, & fructus inde perceptos.
- 6 Fructus rei alii sunt naturales, alii industriales, & alii mixti, & assignantur omnes.
- 7 Alia quantam speciem fructuum addunt, quos civiles appellant.
- 8 Item fructus alii sunt percipiendi, & adhuc pendentes, & alii jam percepti.
- 9 Fructus percipiendi, & adhuc pendentes qui sint.
- 10 Fructus percepti qui sint.
- 11 Fructus percepti, alii sunt adhuc extantes, & nondum consumpti, & alii non amplius extantes, & jam consumpti, & qui sint.

- ante tempus majoris valoris, quo ipsam consumpsit, vel alienavit possessor malæ fidei, adhuc ipse possessor malæ fidei tenetur restituere ipsam totum pretium majus currens tempore, quo eam consumpsit.
- 33 Item quamvis dominus conservaturus fuisset rem quam usque in tempus, quo minus valeret, possessor malæ fidei adhuc teneretur restituere totum pretium, seu illum majorem valorem currentem pro tempore, quo ipse injuste rem consumpsisset, vel alienasset.
- 34 Si dubitetur ad quodam tempus, scilicet majoris, vel minoris valoris dominus rem suam fuisset servaturus, nisi à possessore malæ fidei fuisset inique detenta, & consumpta, probabilis est restituendum pro ratione dubii secundum judicium prudentium.
- 35 Adducitur, & solvitur instantia.
- 36 Immo possessor malæ fidei nec tenetur credere domino se rem suam fuisset servaturum, seu venditurum tempore majoris valoris, nisi accedant aliæ circumstantiæ, & conjectura, quibus certo cognosci possit talis veritas.
- 37 Possessor malæ fidei tenetur compensare omne damnum emergens, & lucrum cessans domino ex iniqua detentione rei suæ.
- 38 Possessor malæ fidei debet suis expensis restituere rem mala fide possessam in loco, ubi Dominus eam habere, si inique detenta, aut destructa non fuisset.
- 39 Possessor bonæ fidei tenetur restituere rem bona fide possessam statim ac cognovit esse alienam, & quam primum commode fieri potest.
- 40 Possessor bonæ fidei tenetur rem bona fide possessam restituere ipsi domino, etiamsi eam non repetat ob ignorantiam, vel aliam causam, qua non denotet implicitam remissionem.
- 41 Et probabilis tenetur eam restituere ipsi domino, & non furi, seu alteri possessori malæ fidei, quamvis aliter suum pretium datum pro ea recuperare non possit.
- 42 Revera tamen est etiam probabilis contraria opinio.
- 43 Nec talis possessor bonæ fidei restituendo talem rem domino potest ab ipso repetere expensum pro ea.
- 44 Possessor bonæ fidei incipiens dubitare solum per leves rationes, seu per leves conjecturas, an res sit sua, vel aliena non tenetur examinare veritatem, sed tuto pergit possidere.
- 45 Si autem possessor bonæ fidei incipiat dubitare ob graves, & probabiles rationes recurrentes, tenetur omnino inquirere, & examinare veritatem, adhibita diligentia humana, ordinaria, majori, vel minori, prout res possessa incipiens esse dubia majoris, vel minoris fuerit momenti.
- 46 Quod si post factam talem inquisitionem nequeat reperire veritatem, & deponere tale dubium, licet possessor potest ipsam rem possidem licite, & juste retinere ut suam.
- 47 Si facta debita diligentia adhuc perseveret possessor bonæ fidei in tali dubio, & interim compareat dominus, tenetur ei restituere rem extantem; si autem rem jam consumpsisset, vel alienaverit, & postea compareat dominus, tenetur solum restituere quantum inde factus est ditior.
- 48 Unde si quis alius talem rem dubiam à dicto possessore bona fide possessam æque dubiet, vel probabiliter putet esse suam, non potest eam sine iudicis auctoritate auferre; & si auferat, injustum est damnum inferre, & ad integram restitutionem tenetur.
- 49 Possessor bonæ fidei, qui bona fide durante,

- ita rem alienam consumpsit, ut nihil omnino remanserit, in quo factus sit ditior, nihil restituere tenetur.
- 50 Si vero possessor bonæ fidei non ita in totum rem alienam consumpsisset, quin remaneat aliquid, in quo factus sit ditior, id restituere tenetur, quam primum advertit sibi provenisse ex re aliena, & non ex sua industria.
- 51 Possessor bonæ fidei cognoscens rem esse alienam, non tantum ipsam, sed etiam fructus rei naturales, & mixtos, quoad eam partem, que respondet naturæ rei, restituere tenetur, solum tamen adhuc extantes.
- 52 Unde, si bona fide durante, eos consumpsit, vel donavit, vel perdidit, ad nihil tenetur ratione assumptionis, nisi in quantum factus est ditior.
- 53 Possessor bonæ fidei non tenetur restituere dictos fructus naturales, sive adhuc extant, sive eos consumpsisset; & ex ipsis factus sit ditior, si eos possedit bona fide per integrum triennium antequam à vero domino una cum fundo reverterentur.
- 54 Bonæ fidei possessor semper etiam sine titulo facit suos fructus industriales.
- 55 Si autem habeat titulum, tunc omnes fructus, etiam naturales non consumptos, facit suos.
- 56 Possessor bonæ fidei etiam sine titulo facit suos fructus civiles, quos factio, provisione, seu diligentia sua percipit, eo quod ipse laboravit, & ei solvens liberatur.
- 57 Possessor bonæ fidei non tenetur restituere ullos fructus ante litem contestatam consumptos, si ex eis non sit factus ditior.
- 58 Possessor bonæ fidei, re per dominum evicta, tenetur restituere universos fructus post litem contestatam consumptos.
- 59 Possessor bonæ fidei tenetur restituere fructus naturales ante litem contestationem consumptos quoad excessum locupletationis, seu in quantum inde factus est locupletior, deductis prius omnibus factis expensis.
- 60 Quoad fructus industriales, & civiles probabilior, communior & tutior opinio docet, quod possessor bonæ fidei tenetur eos ante litem contestationem consumptos restituere, in quantum eis factus est ditior.
- 61 Est tamen satis probabilis etiam contraria sententia docens quod eos restituere non tenetur, quamvis ex eis factus sit ditior.
- 62 Possessor partim bonæ, partim malæ fidei, si bona fide superveniente consumpsit, tenetur ex re accepta restituere pro tempore bonæ fidei, sed à tempore malæ fidei tenetur etiam ex injusta acceptione ad omnia damna.
- 63 Possessor partim bonæ partim malæ fidei, qui prius mala fide possedit & consumpsit partem rei mala fide possessæ, & postea cum titulo apparenter justo bona fide consumpsit reliquam; Si inde cognoscat se verum Jure non habuisse, tenetur ex injusta acceptione ad restitutionem pro tempore malæ fidei, & à tempore bonæ fidei tenetur tantum ex re accepta.
- 64 Qui prius percepit, & possedit mala fide, sed nihil consumpsit, nisi postquam supervenit bona fides, non tenetur restituere, nisi ex re accepta quantum factus est ditior.
- 65 Qui bona fide percepit fructus, si supervenit malæ fides antequam consumantur, vel quamdiu ex illis manet ditior, jam ex tunc tenetur restituere id totum domino; & si non restituit, tenebitur postea ratione injustæ detentionis ad totum damnum inde vero domino postea requiritum.

- 66 Successor possessoris mala fidei, si succedat ut heres immediatus, & rem ab hoc acceptam consumat etiam bona fide, neque inde factus sit ditor, tenetur adhuc restituere ex injusta acceptance sui antecessoris rem, & fructus, & compensare omnia damna, & lucra cessantia ex mala fide antecessoris orta, quantum vires hereditatis patiuntur.
- 67 Et hoc totum verum est probabilis etiam de heredibus mediatis.
- 68 Si successor possessoris mala fidei succedat ei, non ut heres, sed alio nomine v. g. ut Legatarius, Emptor, & hujusmodi, non tenetur ex injusta acceptance, sed tantum ex re accepta.
- 69 Alia ad rem inservire.
- 70 Additiones interuntur.

1 Possessor bonæ fidei dicitur ille, qui detinet rem alienam bona fide, id est, nesciens talem rem esse alienam, & probe existans ejusmodi rem esse suam. *Communis*, per textum in *l. Possideri* 3. §. 21. & 22. & *cap. Si virgo* 5. *caus. 34. q. 2.* & similibus. Possessor autem malæ fidei est contra dicitur ille, qui detinet rem alienam mala fide, id est, certo sciens talem rem esse alienam, & non suam, prout fur detinet rem furtivam: *Communis*, per textum in *cit. c. Possideri* & *cit. cap. Si virgo*: cum similibus.

3 Possessor bonæ fidei tempore à Jure statuto potest præscribere, & sibi acquirere & rem possessam, & fructus inde perceptos. *Communis*, per text. in *l. Bonæ fidei* §. 1. ff. *De acquir. rerum domin. l. Item veniat* §. Præter hæc ff. *de Petit. heredit. Insti. de usucapionibus*, & *longi temporis præscriptionibus in princip. cum similibus*. Et quidem res mobiles cum titulo possessor bonæ fidei præscribit, & sibi acquirat triennio. Res vero immobiles per longi temporis possessionem; *Cit. Instit. de usucapionibus*, & *longi temporis præscriptionibus in princip. ibi: Jure civili constitutum fuerat, ut qui bona fide ab eo, qui dominus non erat, cum crederet eum dominum esse, rem emerit, vel ex donatione, aliave quavis justa causa accepit, ubi vides, quod fit mentio de bona fide, & justo titulo, atque ibidem loquendo de rebus taliter acquisitis, atque possessis, subiungitur: Constitutionem super hoc promulgavimus, qua cautum est: ut res quidem mobiles per triennium, immobiles vero per longi temporis possessionem (id est, inter presentes decennio, inter absentes viginti annis) usucapiantur; & concordat *l. Cum nostri univ. Cod. de usucapione transformatanda*. Possessor autem malæ fidei nullo tempore potest præscribere, & sibi acquirere rem possessam, & fructus inde perceptos, *Communis*, per text. in *cap. Vigilanti* 5. *de præscriptionibus*, ibi: *Vigilanti studio cavendum est, ne & mala fidei possessores simul in prædiis alienis, quoniam nulla antiquorum dierum possessio jure aliquid mala fidei possessorem, & cap. Quoniam* 20. *cod. ibi: Quoniam omne, quod non est ex fide, peccatum est, synodali judicio definitum, ut nulla valeat absque bona fide præscriptio tam canonica, quam civilis*. Hinc cap. *Possessor* 2. *de Regul. Jur. in 6. absolute dicitur: Possessor mala fidei ullo tempore non præscribit.**

(Præter ea, quæ *lit. D. pag. 28. in fin. n. 20. verb. Dominum, ac lit. F. pag. 48. n. 10.* enunciatur, vide *leg. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 16. 17. 18. 19. tit. 29. p. 3.* Ad rem *leges 3. & 4. tit. 15. lib. 4. Recop. Cast. 1. tit. 13. lib. 3. tit. 11. lib. 5. Ord. Reg. etiamque 1. tit. 11. lib. 2. For. Reg. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. tit. 28. ejusd. part. 3. cum leg. 9. tit. 33. part. 7.* Quid sit possessio, & proprietatis (repete verb. Dominium) in *leg. 1. tit. 28.*

tit. 30. part. 3. 10. tit. præc. 3. p. 7. reperitur. Vid. verb. *Præscriptio*, §. 5. n. 49.)

Ut recte percipiatur qualis sit obligatio possessoris, tam bonæ, quam malæ fidei, restituendi cum re possessa, etiam fructus; Advertendum est quod fructus rei alii sunt naturales, alii industriales, & alii mixti. Fructus naturales sunt illi, quos res ipsa ex natura sua sponte producit, nullo, seu vix ullo humano labore, vel industria cooperate, ut sunt fetus animalium, herbæ pratorum, silvæ cædæ, & hujusmodi, *l. Fructus* 45. §. *de usur.* Fructus industriales sunt illi, quos sola humana industria profert, & nullo modo natura rei: ex se producit, quamvis concurrat ut instrumentum hominis industrie operantis, vel negotiantis, uti stipendium, quod quis accipit, dum ipsemet ad aliquod opus, seu artefactum utitur alieno instrumento, item lucrum quod quis reportat ex pecunia, vino, frumento, & hujusmodi ad negotiationem positus, *l. Bonæ fidei ff. de acquir. rerum domin. l. Si ejus ff. de rei vindic. Fructus mixti sunt illi, ad quos producendos notabiliter concurrunt tam natura rei, quam industria hominis, uti sunt segetes, vineæ, omnesque fructus serendo, & colendo producti, vinum, oleum, caseus, & hujusmodi, quia hæc producit quidem natura rei, at debet industria hominis ad ipsa notabiliter concurrere.*

Alii quartam speciem fructuum addunt, quos fructus civiles appellant, uti sunt pensiones domorum, & navium vecturæ, mercedes, salaria, usuræ, pretia rerum elocatarum, & hujusmodi, quæ omnia in foro civili habentur veluti fructus; non quia proprie fructus sunt, sed quia ad similitudinem fructuum Jure civili sunt constituta, ut habetur *l. Prædiorum* 36. ff. *de usuris*, ibi: *Prædiorum, urbanorum pro fructibus accipiuntur.*

Item advertendum est, quod fructus alii sunt percipiendi, & adhuc pendentes, & alii jam percepti. *Communis*. Fructus percipiendi, & adhuc pendentes sunt illi, qui nondum sunt collecti, sed in rebus, è quibus nascuntur, adhuc existunt, & pendent; Et tales fundo cedunt, fundumque sequuntur, ac proinde una cum fundo (deductis tamen expensis) restituendi sunt; nam fructus pendentes pars fundi esse videntur, ut loquitur textus in *leg. Fructus pendentes* 45. *de rei vindic.* Fructus percepti sunt illi, qui jam perfecte collecti sunt, & in horreis, vel cellariis jam reconditi. Immo etiam illi, qui industria hominis sunt à solo separati, licet nondum sint in horreis, vel cellariis reconditi, *l. Si Usufructuarius ff. Quibus modis usufructus, vel usus amittitur*, ubi expresse dicitur: *Fructum percipi spica, aut fano caso, aut uva adempta, aut excussa olea, quavis nondum tritum frumentum, aut oleum factum, vel vindemia coacta sit.*

Fructus percepti alii sunt adhuc extantes, & nondum consumpti, & alii non amplius extantes, & jam consumpti. Fructus adhuc extantes, & nondum consumpti sunt illi, qui adhuc existunt, & nondum à possessore conversi sunt in suos usus. Fructus non amplius extantes, & jam consumpti est contra sunt illi qui non amplius existunt, & jam à possessore conversi sunt in suos usus. *Communis*.

A possessore rei alienæ, tum bonæ, tum malæ fidei sæpepius fiunt expensæ, vel pro re conservanda, vel pro ipsa melioranda, aut pro fructibus ex ea percipiendis. Et tales expensæ possunt esse triplicis generis, scilicet vel necessarie, vel utiles, vel voluntariæ, & voluptuosæ. Expensæ necessarie sunt illæ, quæ necessario fiunt ad conservationem rei alienæ, quæ sine ipsis, vel omnino periret, vel notabiliter deterior efficeretur, aut nullos, seu non ordinarios fructus afferret, ut reficere domum, agrum, vel vineam è tribulis mundare, fruges sub tepto conservare, &c. hujusmodi. Expensæ utiles sunt illæ, quæ fiunt ad rem utiliore reddendam, seu ut plures

FERRAR. BIBLIOT. TOM. VII.

- fructus afferat, quam adferret, si fierent solum expensæ necessarie, uti esset v. g. agros, & vineas ampliari, extraordinarie meliorare, novas arbores plantare, & hujusmodi. Expensæ voluntariæ, & voluptuosæ sunt illæ, quæ fiunt tantum ad voluptatem, vel ad ornatum, aut ad delicias, ut sunt fontes, viridaria, statuar, picturæ, & hujusmodi, à quibus licet res reddatur pretiosior, & æstimabilior, tamen non ideo afferat majores fructus: Unde tales expensæ non sunt, nec necessarie, nec utiles, sed tantum voluntariæ, & voluptuosæ.
- 13 Res aliena apud possessorem, sive bonæ, sive malæ fidei potest crescere, & decrescere dupliciter, videlicet, aut intrinsece, & in se, & secundum suam substantiam, ut si vitulus fiat bos, pullus æquinus fiat æquus, Bos, seu Equus de macro fiat pinguis, & sic plus valeat; Vel contra de pingui fiat macer, & de juvene robusto & forti fiat senex, & debilis, & sic minus valeat. Aut extrinsece quoad solum valorem, ut si modius tritici modo valeat quatuor scutis, deinde ob penuriam, vel multitudinem ementium valeat sex, seu octo; Vel è contra modo valeat sex seu octo, deinde propter abundantiam, vel paucitatem ementium valeat solum quatuor, seu quinque. *Communis*.
- 14 His notatis, & bene perceptis resolvitur, quod possessor malæ fidei tenetur restituere rem mala fide possessam, si adhuc extet, aut si non extet, quantum ex illa factus est ditor. *Communis ac certa*. Item possessor malæ fidei tenetur restituere etiam omnes fructus naturales ex re aliena perceptos, sive adhuc extant, sive jam consumpti sint. *Communis* per textum in *l. Si fundum* 17. *Cod. de rei vindicatione*, ibi: *Tam fundum vestrum... quam fructus, quos cum mala fide percipisse fuerit probatum, aditus Præses Provincia restitui jubebit*; *l. Certum* est 22. *l. cod. ibi: Certum est, mala fidei possessores omnes fructus volere cum ipsa re prestare*; & concordat textus in §. Si quis à non Domino 35. *Instit. de rerum divisione*, ibi: *Qui alienum fundum sciens possederit... cum fundo etiam fructus, licet consumpti sint, cogitur restituere*. Insuper possessor malæ fidei tenetur restituere non solum fructus perceptos, sed etiam qui à Domino honeste percipi potuissent. *Communis*, per text. in *l. Fructus non modo percepti* 33. ff. *de rei vindic. & l. Si de possessione* 4. *Cod. Unde vi*, ibi: *Reum causam omnem prestare oportet, in qua fructus etiam, quos vetus possessor percipere potuit, non tantum quos prædo percipit, venire non ambigitur*, & *c. Gravis* 11. *de restitutione spoliator. ubi Papa loquens de restitutione fructuum percipiendorum clarissime id ipsum insinuat his præcis verbis: Sed quos si eis possidere fuisset licitum) possessores veteres percipissent, reddi faciatis eisdem*.
- 17 Possessor malæ fidei non tenetur restituere fructus mere industriales, *Communis*. Et ratio est, quia ad eum spectant fructus, ejus est causa fructificans, sed fructus mere industriales non sunt effectus rei alienæ, utpote omnino steriliis, ut supponitur, sed solius hominis industrii operantis, vel negotiantis, ergo fructus mere industriales ex re aliena non sunt restituendi à possessore malæ fidei, cum isti non sint fructus suæ malæ fidei, & iniquitatis, sed solius suæ industriæ: Hinc qui mala fide possidens pecuniam alienam, exponit eam cum lucro ad ludum, ad negotiationem, ad censum &c. non tenetur hoc lucrum restituere, quia pecunia est res de se sterilis, & lucrum inde acquisitum est mere industriale. Si autem dominus pecunie, si ipsam habuisset, ipsa usurus fuisset ad lucrum quærentum, tenebatur quidem possessor malæ fidei compensare lucrum speratum, at non per modum fructus, sed per modum interesse, & lucri cessantis, ut fatentur omnes.
- 18 Possessor malæ fidei tenetur restituere fructus mixtos quoad illam partem, quæ respondet naturæ rei, non autem quoad illam partem, quæ respondet suæ industriæ; seu quod idem est, possessor malæ fidei tenetur restituere fructus mixtos, sed deductis expensis, & æstimatione suæ industriæ. *Communis*. Et ratio est, quia fructus rei sequuntur rem, & fructus industriae sequuntur industriam, tamquam suam causam; adeoque cum fructus omni jure spectat ad eum, ejus est causa fructificans, & causa fructificans fructus mixtos partim sit natura rei, & partim industria hominis, sunt pro rata concursus dividendi inter Dominum rei, & possessorem industriam.
- Idem per eandem dictam rationem dicendum est de fructibus vocatis, ut supra, *civilibus*; Si quis enim mala fide possidens alienam navim, domum, seu alienum equum, camelum, & similia, ea locavit pro pretio, pretium istud spectat ad dominum rei, deductis tamen, si quæ factæ sint à possessore malæ fidei, expensis. *Communis*.
- Idem pariter est dicendum de eo, qui mala fide possidens alienum torquem aureum, ipsum elocavit pro pretio; Hoc enim pretium restituendum est domino torquis, cum non sit fructus industrie locantis, quia torques non habet se veluti instrumentum, per quod operetur industria ipsius malæ fidei possessoris, sed veluti domus, quæ elocatur; adeoque sicuti tenetur restituere pretium acceptum pro elocatione domus aliene mala fide possessæ, ita etiam tenetur restituere pretium acceptum pro elocatione torquis mala fide possessi. *Communis*, teste Sporer tom. 2. tract. 4. cap. 2. sect. 2. num. 78.
- Possessor malæ fidei potest in restitutione deducere expensæ necessarias factas circa rem, & fructus. *Communis*, textu expresso in *l. Domum, Cod. de rei vindic.* Et ratio est, quia dominus ipse dicitur expensæ facere debuisset. Tum quia fructus non habent rationem fructus, nisi deductis his expensis, *l. 56. §. final. ff. de heredit. petit.* adeoque &c.
- Item possessor malæ fidei potest in restitutione deducere etiam expensæ utiles. *Communis* cum Sporer loc. cit. num. 82. Quamvis enim in *l. Adeo* 7. §. Ex diverso, ff. *de acquirendo rerum dominio*, possessori malæ fidei negetur actio ad illas repetendas, tamen est Lex penalis, quæ non obligat in conscientia ante sententiam Judicis; Tum quia rigor illius legis mitigatus est per *l. Plane* 38. *de hereditatis petitione* ibi: *Sed benignius est in hujus quoque persona (scilicet mala fidei) haberi rationem impensarum, non enim debet petitor ex aliena jactura lucrum facere. Plane potest in eo differentia esse, ut bonæ fidei quidem possessor omnimode impensas deducat, licet res non extet, in quam facti, sicut Tutor, vel Curator consequuntur, prædo autem non aliter, quam si res melior sit*. Unde etiam in *leg. Fundus* 51. ff. *Familie Hereticundæ*, absolute dicitur: *Nullus casus intervenire potest, qui hoc genus deductionis (scilicet expensarum) impediat*. Et ratio est, quia tales expensæ cessarunt in commodum, & utilitatem domini rei, adeoque, quamvis possessor malæ fidei, cum utiliter rem domini gesserit, ex æquitate Juris naturalis etiam ipsi compensandæ sunt dictæ utiles expensæ.
- Item possessor malæ fidei potest in restitutione deducere expensæ voluntarias, seu voluptuarias factas in ornatum separabilem à re mala fide possessa. Quæ enim ab ipsa re sine sui damno separari possunt, ut portæ, fenestræ, statuar, horologia, insignia, & hujusmodi alienis ædibus, seu prædiis affixæ, licite auferuntur etiam à possessore malæ fidei, ut omnes concedunt, teste Sporer loc. cit. num. 85. Si autem sine damno rei separari nequeant, Molina, Lessius, Sayr, & alii apud *La Croix lib. 3. part. 2. n. 222.* dicunt, in foro conscientie posse deduci etiam tales expensæ voluntarias, & voluptuarias factas in dictum ornatum non separabilem; quia res per illas

factus est pretiosior, potestque pluris vendi. Unde videtur iniquum, ut quis ditescat ex damno alterius contra expressa Jura in l. Jure naturæ 206. ff. de Reg. Juris; ibi: *Jure nature æquum est, neminem cum alterius detrimento, & injuria fieri locupletiorum, & in cap. Locupletari 48. de Reg. Jur. in 6. ibi: Locupletari non debet aliquis cum alterius injuria, vel jactura.* Sanchez tamen, Layman, Rebell, Castro-pal. & alii apud eundem ib. tenent, deduci non posse tales expensas voluntarias, & voluptuarias factas in ornatu non separabilem, quia Dominus injuste cogitur ornatu illum emere.

(Per leges 39. & 40. tit. 28. p. 3. advertet quid sint fructus naturales, &c. atque discrimen inter bonæ ac malæ fidei possessorem circa eorum restitutionem: per quatuor sequentes de expensarum differentia edocetur, si attente easdem recognoveris, consonantiam inter eas, & Auctoris doctrinam videtur adesse: majori claritate definitio seu harum præscriptio in leg. 10. tit. 33. p. 7. exhibetur: Conducit lex fin. tit. 11. p. 4. Quod nemo possit cum alterius jactura locupletari, multoties est animadversum, vid. lit. A pag. 110. num. 83. & lit. D. pag. 106. n. 85. etiamque verb. Restituito, art. 4.)

25 Possessor malæ fidei tenetur restituere rem alienam cum omni suo incremento, tam intrinseco, quam extrinseco. *Communis.* Et ratio est, quia quando res crescit, suo domino crescit, adeoque, cum possessor malæ fidei non sit dominus rei alienæ malæ fidei possessæ, non potest esse dominus ejus augmenti, vel majoris valoris, & consequenter tota res aliena, quomodocumque creverit, est ita restituenda domino vero, & proprio; Sic v. g. si apud possessorem malæ fidei pullus equinus, seu vitulus juvenis jam adolevit, & crevit, vel impingatus est, si vinea melliorata est, in agro, in viridario, multæ adauctæ sint plantæ arborum, & hujusmodi. Item si interim pretium rei alienæ, v. g. frumenti, vini, equi, bovis &c. propter raritatem similium, & multitudinem emptorum creverit, quantumcumque creverit, totum spectat ad dominum, ut doceat omnes communiter.

26 Si res aliena apud possessorem malæ fidei auclatit augmento intrinseco, debet fieri restitutio secundum optimum statum, quem in manu ejus habuit, quamvis fortasse augmentum illud apud suum dominum habitura non fuisset. *Communis.* textu expresso in l. In re furtiva 8. de conditione furtiva §. 3. ibi: *Si ex causa furtiva res condicatur, cujus temporis æstimatio fiat, queritur. Placet tamen id tempus spectandum, quo res unquam plurimè fuit, maxime cum deteriorem factam fur dando non liberatur, semper enim moram fur facere videtur.* Sic verb. grat. qui furatus vitulum, seu bovem macrum, & postea factum bovem adultum, seu pinguem consumpsit, vendidit, vel sua culpa perire, aut deteriorari permisit, tenetur restituere pretium, vel æstimationem bovis adulti, seu pinguis secundum optimum statum, quem talis bos habuit apud ipsum furem, seu possessorem malæ fidei, quamvis fortasse apud suum dominum manens bos ille nunquam accepisset illud augmentum, nec illum dominus deduxisset ad illum optimum statum, sed antea consumpsisset, perdidisset, vendidisset. Et ratio est clara, quia talis bos, quando fuit in illo optimo statu apud possessorem malæ fidei, erat res domini sui, ergo secundum illum optimum statum spectabat ad dominum, cum totum incrementum intrinsecum, & optimus status rei inherens, una cum ipsa re ad dominum spectet adeoque possessor malæ fidei tenetur restituere pretium, vel æstimationem bovis adulti, seu pinguis secundum illum optimum statum, quem semel talis bos habuit apud ipsum possessorem malæ fidei, quamvis fortasse manens apud suum dominum nunquam ad tale intrinsecum incre-

mentum, seu optimum statum pervenisset. *Communis.* E contra autem, si talis vitulus, seu bos macer apud dominum suum manens adolevisset, seu impingatus fuisset, si que incrementum multum intrinsecum recepisset, quod de facto apud possessorem malæ fidei non recipit ob ejus negligentiam culpabilem, vel quia statim adhuc vitulum, seu bovem macrum consumpsit, seu vendidit, tenetur possessor malæ fidei reddere æstimationem secundum summum illum valorem, ad quem dominus dictum vitulum, seu bovem macrum certo, vel probabilius deduxisset, seu vendidisset, & hoc ratione damni emergentis, & lucri cessantis. *Communis.*

Si res aliena apud possessorem malæ fidei auclatit augmento, seu valore solum extrinseco, debet fieri restitutio secundum valorem majorem, quo ipsi domino valuisse, si ei injuste ablata, aut detenta non fuisset. *Communis.* Sic v. g. si Dominus fuisset rem suam venditurus tempore, quo summum valorem habebat, tunc clare patet, furem, seu possessorem malæ fidei teneri restituere summum illum valorem, quia in summo illo valore damificavit dominum. Item fur, seu possessor malæ fidei tenetur restituere illum summum valorem, si dominus ex quo tempore currentis talis summi valoris carendò suare injuste à possessore malæ fidei possessa, v. g. tritico, debuit emere aliud fuit summum valorem, quia sic malæ fidei possessor fuit causa, quo tantum damnum injuste emerit domino rei, adeoque totum compensare debet. *Communis.* Item tenetur fur, seu possessor malæ fidei restituere illum valorem, quamvis dominus rei v. g. tritici, non fuisset venditurus triticum, nec aliud sibi empturus tempore dicti summi valoris, sed eo tempore ipse consumpsisset, vel donasset amico, quia fuit injusta causa, ne dominus re sua, scilicet suo tritico eo tempore uteretur; dominus enim non solum passus est carentiam tritici, sed etiam passus est damnum carendò tritico, ejusque usu, quando usus erat majoris æstimationis, sive pro se, sive pro aliis; adeoque possessor malæ fidei debet reddere tantum, quantum tunc valebat ille usus, nec satisfacit reddendo nunc simile triticum. Sic Lugo disp. 18. sect. 6. num. 123. Tamburin. lib. 8. tract. 3. cap. 2. §. 7. num. 9. Illsang. tom. 4. d. 4. num. 262. Petschacher de restitutione p. 221. Sporer loc. cit. num. 157. La Croix lib. 3. p. 2. num. 234. & alii contra Vasquez, Turrian. & alios.

Si dominus rei consumpturus, vel alienaturus erat rem suam eodem tempore, quo fur, seu possessor malæ fidei eam consumpsit, tunc possessor malæ fidei, seu fur, tenetur solum restituere tantum, quanti pro eo tunc valebat ipsa res, quia dominus plus non est damificatus, quam in valore, qui tunc erat. *Communis.* Quamvis dominus consumpturus, vel alienaturus fuisset rem suam tempore minoris valoris, ante tempus majoris valoris, quo ipsam consumpsit, vel alienavit possessor malæ fidei, adhuc ipse possessor malæ fidei tenetur restituere ipsam totum pretium majus, currentis tempore, quo eam consumpsit. *Communis.* & certa cum Tamburin. loc. cit. n. 13. & Sporer loc. cit. n. 153. Et ratio clara est, quia res adhuc existens illo tempore auclit valoris, est adhuc domini sui, & non possessoris malæ fidei, & consequenter in valore crevit domino, & non possessori malæ fidei, cum res domino suo crescat, adeoque, si illo tempore majoris auclit valoris injuste à possessore malæ fidei consummatur, vel vendatur, totum illud pretium majoris valoris est ab ipso restituendum domino rei; etsi non ratione damni majoris, tamen ratione Juris Domini. Item quamvis Dominus conservaturus fuisset rem suam usque in tempus, quo minus valeret, possessor malæ fidei adhuc teneretur restituere totum pretium, seu illum majorem valorem currentem pro tempore, quo ipse injuste rem consumpsisset vel alienasset. Sic Lugo

loc. cit. num. 126. cum aliis ibi allegatis, Sporer loc. cit. num. 155. La Croix loc. cit. num. 223. Petschacher de restit. pag. 223. Tamburin. loc. cit. n. 13. ubi hanc vocat verissimam, licet oppositam sententiam teneant Lessius lib. 2. cap. 12. dub. 16. n. 105. & ex illo Layman l. 3. tract. 2. cap. 4. num. 6. & alii. Et ratio nostra satis urgens à priori est, hæc, quam affert Sporer loc. cit. quia dicit, quando possessor malæ fidei, seu fur rem alienam consumpsit injuste, tunc statim absque mora ratione injustæ consumptionis tenebatur ex justitia restituere totum valorem, seu pretium, quantum eo tempore res valebat, & non quantum valitura erat postea, de crescentibus ejus pretio; Res enim tunc in toto suo valore erat domini, & non possessoris malæ fidei, seu furis & postea jam assumpta non poterat amplius de crescere domino, immo nulli, adeoque possessor malæ fidei semper restituere debet eundem valorem majorem illius temporis, quo rem consumpsit, vel alienavit; Tum quia si possessor malæ fidei, seu fur possit sibi retinere excessum illum majoris pretii, reportaret lucrum, & ditesceret ex duplici suo delicto, scilicet ex furto, seu injusta detentione, & ex injusta rei alienæ consumptione, quod nullimode potest dici secundum justitiam, & rectam rationem, quia ut habetur in l. Non fraudantur 134. §. 1. ff. de Reg. Juris ibi: *Nemo est suo delicto meliorem suam conditionem facere potest.* Ne (ut dicitur in cap. Intelleximus 7. de Judiciis) videatur de sua malitia commo-dum reportare.

(Ad hæc juris regulas vide lit. A, pag. 111. num. 88. lit. D, pag. 91. num. 43. & verb. Pasqua.)

34 Si dubitetur ad quodnam tempus, scilicet majoris, vel minoris valoris dominus rem suam fuisset servaturus, nisi à possessore malæ fidei fuisset ini-que detenta, & consumpta? Vasquez, Azorius, Rebell. & alii censent, esse tunc judicandum in favorem domini, & totum valorem majorem esse ipse restituendum, eo quod in dubio inclinandum sit in favorem innocentis, cujus conditio melior est; At Lugo disput. 18. num. 132. Lessius loc. cit. num. 109. Tamburin. loc. cit. num. 7. Petschacher loc. cit. p. 227. Illsang. loc. cit. num. 165. Dicastill. d. 2. num. 17. La Croix loc. cit. n. 576. Sporer loc. cit. n. 159. & alii probabiliter docent media via esse incedendum, & pro ratione dubii esse restituendum secundum judicium prudentum, quia pro damno incerto non debet restitui tantum quantum pro damno certo; Dubietas enim, & incertitudo imminuit æstimationem lucri, & damni.

35 Nec valet dicere, quod in dubio est judicandum in favorem innocentis, adeoque totum valorem majorem esse restituendum domino innocenti. Non valet, inquam, quia hoc verum est solum, quando adest possessio pro innocente, quæ in hoc casu non adest, cum necdum existerit major valor; Vel quando res dividi non potest, neque utrique parti satisfieri, quod utique in hoc casu potest.

36 Immo possessor malæ fidei nec tenetur credere domino, seu rem suam fuisse servaturam, seu vendituram tempore majoris valoris, nisi accedant aliæ circumstantiæ, & conjecturæ, quibus certo cognoscitur talis veritas; Unde si certitudo haberi non possit talis, & adhuc res maneat dubia, erit adhuc restituendum solum secundum proportionem dubii, & majoris, vel minoris apparentis veritatis: sic Sporer loc. cit. n. 160. & Diana, Lugo, Tamburin. Lessius, Turrian, Petschacher citati, & secuti à La Croix loc. cit. n. 576.

37 Possessor malæ fidei tenetur compensare omne damnum emergens, & lucrum cessans domino ex iniqua detentione rei suæ. *Communis.* Possessor enim malæ fidei tenetur restituere ad æqualitatem arithmetica commutativæ, ita ut dominus tantum recipiat, & habeat, quantum habuisset, si res

sua injuste detenta non fuisset; ad hoc autem requiritur, ut de se pateat, compensatio omni damni emergentis, & lucri cessantis. *Communis.* Possessor malæ fidei debet suis expensis restituere rem mala fidei possessam in loco, ubi dominus eam haberet, si ini-que detenta, aut destructa non fuisset; *Communis.* Per restitutionem enim Creditor debet reduci ad æqualitatem, ita ut nullum præteritum damnum, aut gravamen ex injusta detentione, aut destructione rei suæ; Ad hoc autem requiritur, ut sine ulla expensa rem suam recipiat in loco, ubi eam haberet, si ini-que detenta, aut destructa non fuisset, alias, per restitutionem non reduceatur ad æqualitatem.

Possessor bonæ fidei tenetur restituere rem bonæ fidei possessam statim ac cognoscit esse alienam, & quamprimum commode fieri potest. *Communis.* & certa. Possessor bonæ fidei tenetur rem bona fidei possessam restituere ipsi domino, etiã si non repetat ob ignorantiam, vel aliam causam, quæ non denotet implicitam remissionem; *Communis.* quia cum sciat rem esse alienam, & cujus sit, jam eum urget præceptum restitutionis. Et probabiliter tenetur eam rem pro restituere ipsi domino, & non furi, seu alteri possessori malæ fidei, quamvis aliter suum pretium datum ejus v. g. emptione recuperare non possit. Sporer loc. cit. n. 120. cum plurimis ibi adductis. Vide verb. Emptio art. 2. num. 6. Reverti tamen est etiam probabile, quod talis possessor bonæ fidei possit talem rem reddere furi, aut alteri possessori malæ fidei ad pretium suum recuperandum, seque indemnitatem servandum. Sporer loc. cit. num. 121. cum plurimis ibi citatis. Vide verb. Emptio art. 2. num. 7. Nec talis possessor bonæ fidei restituendo talem rem domino potest ab ipso repetere expensum pro ea, textu expresso in leg. Mater. 3. Cod. de rei vindic. ibi: *Rem tuam à possessore, etiam non oblati pretio, vindicare poteris.* Vide dict. verb. Emptio art. 2. n. 22. & n. 10. & resolve ut ibi.

Possessor bonæ fidei incipiens dubitare solum per leves rationes, vel leves conjecturas, an res sit sua, vel aliena? non tenetur examinare veritatem, sed tuto pergit possidere, quia nemo tenetur inquisitionem contra se ipsum instituire ex levibus solum rationibus, & conjecturis. Sic expresse Sporer loc. cit. n. 91. addita ratione, quod sicut ipse Superior non tenetur, & forte non potest ex levibus conjecturis moveri ad inquirendum contra te v. g. sic multo minus nec tu contra te ipsum pergere ergo in possessione tua. *Hæc ille.*

Si autem possessor bonæ fidei incipiat dubitare ob graves, & probabiles rationes occurrentes; tenetur omnino inquirere, & examinare veritatem, adhibita diligentia humana, morali, ordinaria, majori, vel minori, prout res possessa incipiens esse dubia majoris, vel minoris fuerit momenti. *Communis.* Et ratio est, quia dubitans ob graves, & probabiles rationes, an res sit sua, vel aliena? si omittat inquirere veritatem, desinit esse possessor bonæ fidei, cum prudenter timere debeat, ne sua possessio sit injusta, forte talis sibi apparitura post factam debitam inquisitionem ad indagandam veritatem, adeoque, ne se exponat periculo detinendi injuste rem alienam, sicque peccandi peccato injustitiæ perpendo possidere cum conscientia prædicte dubia de validitate, & honestate suæ possessionis, debet omnino inquirere, & examinare veritatem pro deponendo tali prædicto dubio, & sic inde licite, & tute possidat, si reperit rem possessam esse vere suam; vel restituat, si comperit esse alienam.

Quod si post factam talem inquisitionem nequeat reperire veritatem, & deponere tale dubium, tunc potest ipsam rem possessam licite, & juste retinere uti suam, *Communis.* per textum in l. Nemo 126. §. 2. ff. de Regul. Juris; ibi: *Cum de lucro duorum*

rum queritur, melior est causa possidentis; l. In pari causa 128. ff. eod. ibi: In pari causa possessor prior haberi debet; cap. Quod autem 5. de Jurepatronat. ibi: Melior est conditio possidentis, c. In praxi 65. de Reg. Juris in 6. ibi: In pari delicto, vel causa prior est conditio possidentis.
 (Vide lit. D. pag. 91. num. 40. cum lit. C. pag. 212. num. 3. & verb. Restitutio, art. ult. num. 40.)

47 Si facta debita diligentia adhuc perseveret possessor bonæ fidei in tali dubio, & interim compareat dominus, tenetur ei restituere rem extantem; Si autem rem jam consumperit, vel alienaverit, & postea compareat dominus, tenetur solum restituere quantum inde factus est ditior; Sic ex communi Covar. Reg. Possessor part. 3. §. 5. & Reg. Peccatum p. 3. princip. num. 4. Vasquez disp. 66. cap. 7. Sylvestre verb. Restitutio 3. quest. 7. dist. 3. Suarez tom. 5. disp. 40. sect. 5. num. 14. Molina tom. 1. art. 2. disp. 25. & 36. Layman lib. 1. tract. 1. c. 5. n. 21. Sanchez l. 2. de Matr. disp. 41. n. 12. Sporez loc. cit. n. 95. & alii passim.

48 Unde si quis aliam rem dubiam à dicto possessore bona fidei possessam æque dubiet, vel probabiliter putet esse suam, non potest eam sine Judicis auctoritate auferre; & si auferat, injustum ei damnum inferit, & ad integrum restitutionem tenetur. Sanchez lib. 2. de Matrimonio disp. 41. n. 26. Navarr. cap. 17. num. 117. Layman loc. cit. n. 21. Sporez loc. cit. n. 94. & alii. Et ratio est, quia dum res incerta est, seu partium jura obscura sunt, interim ordinarie loquendo est presumptio pro possessore ex Juris dispositione, uti clare constat ex §. Retinendæ possessionis 4. Instit. de Interdictis, ibi: Commodum autem possidendi in eo est, quod etiam si res non sit, qui possidet, si modo Actor non poterit suam esse probare, remanet in suo loco possessio, propter quam causam, cum obscura sunt utriusque jura, contra petentem judicari solet. (Vid. sup. num. 46.)

49 Possessor bonæ fidei, qui, bona fide durante, ita rem alienam consumpsit, ut nihil omnino remanserit, in quo factus sit ditior, nihil restituere tenetur. Communis, per textum in l. Bona fides 136. ff. de Reg. Juris, ibi: Bona fides tantummodo possidenti præstat, quantum veritas, quoties lex impedimento non est: Cum enim talis res, durante bona fide, consumpta, sine ulla culpa contra justitiam fuerit consumpta, non est unde oriatur obligatio restitutionis. Vide verb. Emptio art. 2. n. 4.

50 Si vero possessor bonæ fidei non ita in totum rem alienam consumperit, quin remaneat aliquid, in quo factus sit ditior, id restituere tenetur, quamprimum adverit sibi provenisse præcise ex re aliena, & non ex industria, Communis per textum in l. Item veniunt 20. §. 6. ff. de hereditatis petitione, ibi: Eor autem, qui justas causas habuissent, quare bona ad se pertinere existimassent, usque adeo dumtaxat quo locupletiores ex ea re facti essent condemnandos, scilicet ad restitutionem, ubi Glossa ait: Hanc esse optimam regulam, qua nulla verior in jure, ut bona fidei possessor ad id tantum, quoad ad se pervenerit, teneatur.

51 Possessor bonæ fidei cognoscens rem esse alienam, non tantum ipsam, sed etiam fructus rei naturales, & mixtos quoad eam partem, quæ respondet naturæ rei, restituere tenetur, solum tamen adhuc extantes: Communis, textu expresso in l. Certum est Cod. de rei vindicatione, ibi: Certum est malæ fidei possessores omnes fructus solere cum ipsa re præstare; bonæ fidei vero extantes. Concordat l. Fructus percipiendi 45. De usuris, ibi: Fructus percipiendi uxor, vel vir ex re sibi donata suos facit, illos tamen, quos suis operis acquisierit (veluti serendo) nam si pomum decerpserit, vel ex

silva cæciderit, non fit ejus, sicut nec cujuslibet bonæ fidei possessoris, quia non ex facto ejus is fructus nascitur.”

Dicitur autem notanter solum tamen adhuc extantes, quia si bona fide durante, eos consumpsit, vel donavit, vel perdidit, ad nihil tenetur, ratione assumptionis, nisi in quantum inde factus sit ditior: l. Senatus consultum 1. Cod. De petitione hereditatis, ibi: “Fructus bonæ fidei possessores reddere cogendi non sunt, nisi ex his locupletiores extiterint; neg. Sed & si lege 25. ff. De hereditatis petitione”

52 11. ibi: Consuluit Senatus bonæ fidei possessoribus, ne in totum damno afficiantur, sed in id dumtaxat teneantur, in quo locupletiores facti sunt, leg. Illud 40. §. 1. ff. eodem ibi: In bonæ fidei autem possessore licet tantum veniant in restitutione, quasi augmenta hereditatis, per quos locupletior factus est.”

Possessor bonæ fidei non tenetur restituere dictos fructus naturales, sive adhuc extant, sive eos consumperit, & ex ipsis factus sit ditior, si eos bona fide possidet per integrum triennium, antequam à vero domino una cum fundo repeterentur, quia censetur eos præscripsisse: “Instit. de usucapionibus, & longi temporis prescriptionibus in princip. ibi: “Cautum est ut res quidem mobiles per triennium... usucapiantur, & concordat l. Sequitur 4. §. Fructus ff. de usucapionibus, & usucapionibus, & l. Cum nostri unic. Cod. De usucapione transformanda; Covarrub. lib. 1. variat. resolut. cap. 3. num. 7. Menoch. de recuperand. postes. remed. 15. n. 588. Reiffenstuel l. 2. Decret. 1. 13. n. 14. & alii passim (Vid. inf. verb. Prescriptio).

Bonæ fidei possessor semper, etiam sine titulo, facit suos fructus industriales; cit. l. Fructus percipiendi 45. ff. De usuris, §. 35. Instit. de rerum divisione, ibi: “Si quis à non domino, quem dominum esse crediderit, bona fide fundum emerit, vel ex donatione aliaque qualibet justa causa æque bona fide acceperit, naturali ratione placuit, fructus, quos præcepit, ejus esse pro cultura, & cura. Et ideo si postea dominus supervenerit, & fundum vindicet, de fructibus ab eo consumptis agere non potest;” Sic expresse Pagnan. lib. 2. Decret. in cap. Gravis 11. de restitutione spoliat. n. 45. cum triplici Glossa ibi citata, & plurimis aliis adductis; Ubi n. 56. addit, quod si habeat titulum, tunc fructus omnes, etiam naturales non consumptos facit suos: & ita intelligi debet textus in l. Bonæ fidei emptor 46. ff. de acquir. rerum dominio, ubi dicitur: “Bonæ fidei emptor non dubie percipiendo fructus ex aliena re, suos interrim facit non tantum eos, qui diligentia, & opera ejus provenerint, sed omnes, quæ quoad fructus attinet, loco Domini pene est, & plurimis adductis dicit sic hodie communiter sentire modernos, nec obstat textum in l. Fructus percipiendi 45. ff. de usuris, jam adductum supra n. 51. quia, inquit, textus ille intelligi debet de fructibus naturalibus extantibus, quos bonæ fidei possessor, etiam cum titulo, facit suos, non autem de consumptis, productique rationem. Vide ipsum ibi. & Reiff. lib. 2. Decret. tit. 13. a n. 135. ad 141. ubi dicit textus in l. Bonæ fidei emptor 46. ff. de acquir. rerum domin. & in l. Fructus percipiendi 45. ff. de usuris explicat, & conciliat.

(Lex nostra supra notata ita determinat est 39. §. 28. part. 3. teneri bonæ fidei possessorem industriales fructus restituere si ante litem contestationem eos non consumpsit, deductis expensis: Si autem non extiterit, pro cultura & cura eorum dominum efficit: Ceterum si naturales, ut poma, naves, & licet bona fide fuerint consumpti, tales fructus debent restitui; malæ fidei possessorem, etiam non extiterit, pretium restituendum, nihilominus expensæ deducendæ).

56 Possessor bonæ fidei, etiam sine titulo, facit suos fructus civiles, quod factio, provisione, seu diligentia sua percepit, eo quod ipse laboravit, & ei solvens liberatur, ut in l. Si urbana prædia 55. De conditione indebiti. Innocent. in c. In lit. 5. de restitut. spol. n. 3. in fine verborum. Nisi forte: Bartolus in l. Ex divers. ff. De rei vindicat. n. 5. Fagn. loc. cit. n. 49. Butrius Ancharan. & Bero apud ipsum à fortiori id concludentes; Nam si malæ fidei possessor tales fructus civiles facit suos, licet revocabiliiter, quia tandem tenetur illos restituere, ergo multo magis bonæ fidei possessor sine titulo.

57 Possessor bonæ fidei non tenetur restituere ullos fructus ante litem contestatam consumptos, si ex eis non sit factus ditior. Glossa in cit. cap. Gravis 11. de restitut. spol. verb. Fructus. Abbas ibid. n. 6. Barbo. ibid. n. 8. Reiffenst. loc. cit. n. 142. & ipso teste, communis aliorum, per textum in l. Sed & loci 4. §. 2. ff. Finitum regundorum, ubi generaliter, & absque distinctione inter fructus industriales, & naturales, vel inter bonæ fidei possessorem cum titulo, aut sine titulo expresse dicitur: “Aut enim bona fide percepit, & lucrari eum oportet, aut mala fide, & conducti oportet;” & concordant textus in l. Senatus consultum 1. Cod. de petitione hereditatis. l. Sed & si lege 25. ff. de hereditatis petitione, l. Illud 40. ff. eodem, adducti supra n. 52. quibus, ut patet, statuitur possessores bonæ fidei de fructibus consumptis teneri solum restituere id, in quo ditiores facti sunt; Unde à sensu contrario recte inferitur eos ad nihil teneri, quando non sunt facti ditiores; ut colligitur ex l. Utrum autem 23. ff. de hereditatis petitione, ubi expresse dicitur, quod bonæ fidei possessores nec teneantur ad pretium, nisi quantum facti sunt locupletiores.

58 Possessor bonæ fidei, re per dominum evicta, tenetur restituere universos fructus ejus post litem contestatam consumptos, Communis, per expressum textum in l. Certum est 22. Cod. de rei vindicatione, ubi dicitur, quod possessor bonæ fidei fructus ante litem contestationem perceptos solet cum ipsa re præstare extantes, post litem autem contestationem universos; ibi: “Certum est malæ fidei possessores omnes fructus solere cum ipsa re præstare: bonæ fidei vero, extantes; post litem autem contestationem universos.” Et ratio est, quia talis possessor quoad fructus post litem contestatam perceptos, & consumptos incipit esse possessor malæ fidei, & concordat textus in l. Et ex diverso 35. §. 1. ff. de rei vindicat. l. Ediles etiam 25. §. 8. ff. de Edilitio Edictio, & §. Et si in re 8. Instit. de Officio Judicis, ubi expresse dicitur: “Post inchoatam autem petitionem etiam illofrum fructum ratio habetur, qui culpa possessoris percepti non sunt, vel percepti, consumpti sunt.”

59 An autem possessor bonæ fidei teneatur ad restituendos omnes fructus ante litem contestationem consumptos, quando ex eis factus est ditior? Conveniunt Doctores, quod teneatur ad restitutionem fructuum naturalium quoad excessum factæ locupletationis, deductis prius omnibus factis expensis; Et id satis patet ex dictis supra n. 53. & 57. & magis patet ex mox dicendis. Quantum autem ad fructus industriales, & civiles discrepant Doctores inter se. Plurimi enim, & quidem probabilis, communis, & tutius docent, quod possessor bonæ fidei teneatur restituere fructus, etiam industriales, & civiles ante litem contestationem consumptos, in quantum ex eis factus est ditior. Sic Bartolus in l. Et ex diverso 35. de rei vindicatione n. 6. & 7. Antonius Butrius incit. cap. Gravis 11. de restitutione spoliatorum num. 12. col. 3. circa med. verborum. Bartolus dicit: Abbas ibi n. 6. Fagnan. ibid. n. 57. Covarrub. lib. 1. variat. resolut. cap. 3. num. 6. concl. 3. Alexander concl. 21. n. 10. lib. 4. Jason l. Si me, & Titium num. 1. ff. Si cer-

tum petatur, allegans alios Sanchez l. 2. in Decalog. cap. 23. n. 76. & seq. Reiffenst. loc. c. n. 153. Pontas in suo Dictionario verb. Restitutio casu 9. & rem & plures alii, & text. in l. Item veniunt §. 6. ff. de heredit. petit. ibi: “Eos autem, qui justas causas habuissent, quare bona ad se pertinere existimassent, usque eo dumtaxat, quo locupletiores ex ea re facti essent, condemnandos esse;” l. Si & pretium 22. l. Utrum autem 23. l. Sed & si lege 25. ff. de hereditatis petitione, l. Nam hoc natura 14. ff. de conditione indebiti, cum similibus.

Et ratio est, quia possessor bonæ fidei tenetur vero domino comparanti restituere fructus etiam industriales adhuc extantes, ut habetur ex c. l. Certum est 22. ff. de rei vindicatione, ibi: Bona fidei vero extantes, cum similibus. Atqui fructus illi, ex quibus possessor bonæ fidei factus est ditior, licet secundum se, ac substantiam suam sint consumpti, nihilominus adhuc extant, & perseverant in illo augmento, per quod possessor factus est ditior, ergo tale augmentum (deductis prius expensis) reddi debet vero Domino rei, cum quælibet res Domino fructificet; Tam quia: Nam hoc natura æquum est, neminem cum alterius detrimento fieri locupletorem, ut expresse dicitur in l. Nam hoc natura 14. ff. de conditione indebiti, & in l. Jure natura 206. ff. de Reg. Juris, ibi: “Jure natura æquum est neminem cum alterius detrimento, & injuria fieri locupletorem, & c. Locupletari 49. de Regulis Juris in 6. ibi: “Locupletari non debet aliquis cum alterius injuria, vel jactura.” Unde cum leges dicunt possessorem bonæ fidei non obligari ad restitutionem hujusmodi fructuum, quando eos consumpsit, istud intelligendum est, secundum hanc opinionem, de his fructibus, qui sic consumpti sunt, ut neque in natura sua, neque in pretio suo ullatenus perseverent.

Multi autem alii satis probabiliter tenent, non obligari possessorem bonæ fidei ad restituendos fructus industriales, & civiles ante litem contestationem consumptos quamvis ex eis factus sit ditior; Sic Glossa in l. Et ex diverso 35. de rei vindicatione, verborum. De consumptis: dicens expresse, quod bonæ fidei possessor de fructibus consumptis nullo modo teneatur, quia lucrificat eos pro cultura, & cura, & hujus Glossæ doctrinæ communiter acquiescere Doctores fatetur Bartolus ibi. §. Sequitur in Glossa, quamvis ipse postea teneat oppositum Joannes Garcias 1. 17. Tractatum tract. de expensis cap. 23. num. 40. Cynus in l. Non est, Cod. Familia Hercicundæ, Baldus in l. 2. Cod. de usur. & fructibus legat. Angelus & Imola, in l. Sequitur §. 1. ff. de usurpationibus, & usucapionibus, & plures alii, quos pro hac sententia. Joann. Garcias loc. cit. & Sanchez l. c. ubi appellat hanc sententiam valde probabilem, uti eam censet etiam Abbas in cit. cap. Gravis n. 6. Pontas loc. cit. casu 6. Reiffenstuel loc. cit. n. 151. & seq. per text. in l. Fructus percipiendi 5. ff. de usuris, ibi: “Fructus percipiendi uxor, vel vir ex re sibi donata suos facit, illos tamen, quos suis operis acquisierit (veluti serendo) nam si pomum decerpserit, vel ex silva cæciderit, non fit ejus, sicut nec cujuslibet bonæ fidei possessoris, quia non ex facto ejus is fructus nascitur;” quibus verbis satis evidenter videtur ostendi, quod possessor bonæ fidei suos omnimode faciat fructus industriales, seu civiles, tamquam debitos ipsius industriae, labori, ac diligentia, Illos tamen quos suis operis acquisierit, veluti serendo; E contra autem suos non faciat fructus mere naturales, quia non fructus de ejus labore, industria, ac diligentia, Quia non ex facto ejus is fructus nascitur; Item per textum in §. 35. Instit. De rerum divisione, ibi: “Si quis à non domino, quem dominum esse crediderit, bona fide fundum emerit, vel ex donatione, aliaque qualibet injusta causa æque bona fide acceperit, naturali ra-

ratione placuit, fructus, quos percepit, ejus esse pro cultura, & cura. Et ideo si postea dominus supervenerit, & fundum vindicet, de fructibus ab eo consumptis agere non potest; Quibus verbis satis indicatur naturali ratione possessorem bonæ fidei sibi totaliter acquirere fructus industriales, seu civiles pro ejus erga ipsos adhibita cultura, & cura; nec eos debere restituere domino componenti, si ipsis perceptis, inde factus sit ditior, & leges numero antecedenti pro contraria opinione adductæ, & aliæ consimiles, quæ videntur dicere possessorem bonæ fidei teneri restituere id, in quo ex fructibus ante litis contestationem consumptis, factus est ditior; intelligendæ sunt solum de fructibus naturalibus, & nullatenus de industrialibus, uti notat ipsamet Glossa in cit. §. 35. Institut. de rerum divisione, verb. Fructus.

62 Possessor partim bonæ, partim malæ fidei, si bona fide cepit, sed mala fide superveniente consumpsit, tenetur ex re accepta restituere pro tempore bonæ fidei, sed à tempore malæ fidei tenetur etiam ex injusta acceptatione ad omnia damna. Communis, per textum in l. Qui bona fide 23. ff. de acquirendo rerum dominio §. 1. cap. Si virgo §. caus. 34. quest. 2.

63 Possessor partim bonæ, partim malæ fidei, qui prius mala fide possedit, & consumpsit partem rei mala fide possesse, & postea cum titulo apparenter justo bona fide consumpsit reliquum, si inde cognoscat se verum Jus non habuisse, tenetur ex injusta acceptatione ad restitutionem pro tempore malæ fidei, & à tempore bonæ fidei tenetur tantum ex re accepta, quia mala fides præcedens non fuit causa posterioris damni, seu consumptionis reliqui factæ tempore bonæ fidei, cum illa mala fides fuerit jam purgata per hanc supervenientem bonam fidem; unde nunc dominus non patitur dampnum ob iniquam perceptionem, sed ob consumptionem bona fide subsequitam & sic in ordine ad posterius tempus bonæ fidei idem est moraliter, ac si non præcessisset mala fides.

64 Qui prius percepit, & possedit mala fide, sed nihil consumpsit, nisi postquam supervenit bona fides, non tenetur restituere nisi ex re accepta quantum factus est ditior, quia influxus perceptionis, & possessionis iniquæ, in dampnum domini interruptus fuit per bonam fidem supervenientem, qua juste fructus illi retinuit, & inde consumpsit, quæ bona fides, & justa retentio fuit causa, quod illi fructus consumerentur, & quod dominus patiatur dampnum non ex injusta perceptione, sed ex justa retentione, bona fide subsequuta. Unde juxta dicta numero antecedenti dominus nunc non patitur dampnum ob iniquam perceptionem, sed ob consumptionem bona fide subsequitam, adeoque &c.

65 Qui bona fide percepit fructus, si supervenit mala fides, antequam consumantur, vel quamdiu ex illis manet ditior, jam ex tunc tenetur restituere id totum domino; Et si non restituat, tenebitur postea ratione injuste detentionis ad totum dampnum inde vero domino postea sequutum.

66 Successor possessoris malæ fidei, si succedat ut hæres immediatus, & rem ab hoc acceptam consumat etiam bona fide, neque inde factus sit ditior, tenetur adhuc restituere ex injusta acceptatione non sua, sed sui antecessoris rem, & fructus, & compensare omnia damna, & lucra cessantia ex mala fide antecessoris orta, quantum vires hereditatis patiuntur; Sic Attil. decis. 240. num. 10. ubi refert, quemdam heredem à Concilio Neapolitano condemnatum fuisse ad restitutionem fructuum ad exonerandam conscientiam Defuncti, Fagnan. l. 2. Decret. in c. Gravis 11. de restitutione spoliator. ad num. 130. ad 134. cum Barr. Abbat. Bero, Ruin. Socin. ibi citatis, & alii passim; Et ratio est, quia tunc bona fides hæredis non sibi prodest, quia cum succedat in jus

omne defuncti, & in omnibus ejus personam repræsentet, ut in Authen. de Jurjurand. à mortem. præstat. sequitur, ut succedat quoque in vitium, ac malam fidem defuncti, quæ propterea sibi etiam nocet, ut habetur, in l. Licitior 2. Cod. de fructibus, & litem expensis, ubi postquam statutum est, possessorem post litem contestatam teneri de fructibus perceptis, & percipiendis, statim subiungitur: Hæres quoque succedens in vitium par habenda fortuna est, & in l. Cum hæres 11. ff. De diversis temporalibus præscriptionibus, ubi expresse habetur: Cum hæres in jus omne defuncti succedit, ignoratione sua defuncti vitia non excludit, & in fine subiungitur: Neque enim recte defendatur, cum exordium ei bona fidei ratio non teneatur, & in terminis docet Glossa in l. Sequitur §. Fructus in verb. Non fuerit, ff. De usurpationibus, & usucapionibus, reddens rationem, quia hæres vitiorum & culpæ defuncti est successor; l. Si ego emi 11. §. 2. ff. de publiciana in rem actio. & cit. leg. Cum hæres ff. de diversis temporalibus præscriptionibus. Et totum hoc etiam verum esse de hæredibus mediatis probabilis docent Lugo, & alii cum La Croix lib. 3. part. 2. num. 490.

Si successor possessoris malæ fidei succedat ei, 68 non ut hæres, sed alio nomine, v. g. ut legatarius, donatarius, emptor, & hujusmodi, non tenetur ex injusta acceptatione, sed tantum ex re accepta. Si quis enim à malæ fidei possessore emerit, aut dono acceperit bona fide, tunc talis bona fides in successore prodest ad fructuum acquisitionem, potestque ipse successor cum bona fide præscribere, quia non facit unam cum illo personam, & censetur succedere tantum in Juribus realibus, non autem in vitis personalibus, unde non est inspicendum exordium personæ, à qua causam habuit, quia in illius vitium non succedit, ut colligitur ex d. l. Si ego emi 11. §. 2. ff. de Publiciana in rem actio, ubi textus constituit differentiam inter successorem singularem, & universalem, & ibi hoc tenet Glossa in verb. Sed hæres, Abbas in cit. cap. Gravis 11. de restit. spoliat. n. 10. Bero ib. n. 38. Fagn. ibid. num. 135. Menoch. de recuperand. posses. remed. 15. n. 120. La Croix lib. 4. p. 2. n. 238. & alii passim.

(Vid. leg. 16. tit. 29. part. 3. (vid. leg. 12.) ubi ad præscriptionem non datur distinctio inter successorem particularem, & universalem, nam continuatur tempus, si successor habet bonam fidem, per consequens juxta per me exposita animadvertens, quales fructus, si interruptitur præscriptio, ad eundem spectaturos.)

Alia, Vide verb. Dominium, verb. Emptio, verb. Restitutio. Possessor bonæ ne, an malæ fidei præsumi 70 debeat, utilis disquisitio est. Possessorem autem, tamen titolo destitutum, bonæ fidei esse præsumendum, si jus commune non contradicat, nec alius appareat antiquior possessor, communis est sententia, ut videtur est apud Vasquium contra illustr. lib. 4. c. 79. n. 15. & c. 81. n. 8.

At Fachinæus controu. jur. lib. 8. c. 32. communem hanc sententiam impugnatur, tenetque bonæ fidei possessorem præsumi eum hanc posse, qui titulo careat; idque quia omnes scire debent, quod sum non est, ad aliorum modis omnibus pertinere; L. ultim. Cod. Unde vi.

De possessore autem bonæ fidei pertissima est regula illa juris: Bona fides tantum possidenti præstat, quantum veritas, quoties lex impedimento non est, Leg. 136. ff. de Regul. Jur.

Et sane quidem par est bonæ fidei possessoris, & 74 domini ratio in actionibus excipiendis, par est & in actionibus exercendis amissa possessione uti dominus rei vindicatione, ita & possessor bonæ fidei Publiciana actione adversus tertium agit; L. 1. ff. de Publician.

Par

6 Par ratio est, etsi de utilitate rei disseratur. Possessor enim bonæ fidei, non secus ac dominus, de re disponere potest; l. 25. §. 1. ff. de usur. l. 48. ff. de Acquir. rer. domin. §. Si quis à non domino.

7 Inst. de rer. div. Immobiliū demum sive possessor bonæ fidei sive dominus, iudicio sisti, damni que infecti satisfacere non cogitur; l. penultim. §. 7. ff. Qui satisd. cogant. l. 9. §. penult. ff. de damn. infect.

8 Modus vero huic exæquationi positus est verbis illis: Quoties lex impedimento non est. Non una vero est Interpretum sententia de hoc modo. Vide eas apud Jacobum Gothofredum in comment. ad hanc leg. 136. ff. de Regul. Jur. qui ita de eo sentit: Primo nigrum (inquit), ponamus exemplum in Sen. Cons. Sylloniano, eoque odioso: Ibi scilicet domini appellatione non continetur, qui servum bona fide possedit non magis, quam usumfructum solum habuit; leg. 1. §. 2. ff. de Sen. Cons. Sylloniana. Secundo ponamus in actione ex edicto de servo corrupto, quæ utique bonæ fidei possessori non competit, seu hoc edicto agere non potest, ut idem Ulpianus istud edictum interpretans definit leg. 1. de servo. corrupt. quæ potissimum species hic mihi placet una cum sequenti. Tertio ponamus, & in edicto de Religiosis, ad quod pertinent tres proximæ sequentes regulæ; & de qua Paulus egit lib. 27. ubi edictum discrete domino dat actionem in eum, quæ mortuum in locum alienum intulit, vel inferre curavit, non vero bonæ fidei possessori; l. 2. §. 1. ff. de Religiosis.

9 Sed nec male exemplum meo iudicio in fructibus poni potest. In fructuum enim ratione non semper bona fides tantum præstat, quantum veritas. Quare caute idem Jurisconsultus Paulus in l. 48. ff. de acquirend. rer. domin. scripsit: Quod ad fructus attinet, bona fidei emptorem loco domini PENE esse. Exempli gratia bona fidei possessor restitueret cogitur domino supervenient fructus extantes, necdum consumptos. Sed, & quidquid Paulus addat itidem de fructibus naturalibus, Pomponius tamen in l. 45. ff. de usur. & hos denegare videtur bonæ fidei possessori.

10 Latissimus hic se offert campus disserendi de fructibus, quos suos facit bonæ fidei possessor. Sed ne nimis sim, vide qui rem pro dignitate tractant Strijk in usu modern. Pandect. l. 6. tit. 1. §. 12. & plur.

11 seg. ubi de eo etiam discutit, an Judex possit ex officio adjudicare fructus ab Auctore non petitos, Bohemer. introd. in jus digestor. lib. 6. tit. 1. §. 11. & seq.

12 De possessore bonæ fidei quoad recuperationem impensarum ad quocumque Strijk in usu modern. Pandect. l. 6. tit. 1. §. 16. & seq.

13 Et demum quando possessor bonæ fidei talis esse desinat, tradit idem Strijk in usu modern. Pandect. lib. 6. tit. 1. §. 14. & seq.

POSTLIMINIUM.

SUMMARIUM.

- 1 Postliminium quid sit.
- 2 Postliminii Jus non habet locum in officiis minoribus Regularium.
- 3 Habet tamen locum in Prælatibus electivis, etiamsi non sint perpetuae, sed ad certum tempus.
- 4 Et de facto postliminium habet etiam locum in officiis ad certum tempus solum duraturis, ut patet de Tutore, qui licet captus ab hostibus desinat esse Tutor, tamen reversus recipit tutelam Jure postliminii.

FRKAR. BIBLIOTH. TOM. VII.

5 Quo postliminii Jure quicumque reversus statum recuperat pristinum, & munia etiam civilia & cuncta ei incolumia servantur.

6 Postliminii Jus secundum canones locum non habet quantum ad hoc, ut Christiani capti ab hostibus servi eorum efficiantur, sed bene quantum ad hoc, ut reversi à captivitate, omnia, quæ habebant, recuperent.

7 Et ad hoc datur casus patris Joannis Cheron Provincialis Carmelitarum, qui à Turcis captus, ac postea liberatus, à Sacra Congregatione Episcoporum, & Regular. jubetur in possessione provincialatus manuteneri, & ad liberum illius exercitium reintegrari, cessata alterius provincialis electione.

8 Immo etiam secundum leges civiles capti à piratis, vel latronibus liberi permanent, & retinent omnia Jura sua, nec est eis necessarium postliminium.

9 Addit. inreruntur.

Postliminium est jus amissæ rei recuperandæ ab extraneo, & in statum pristinum restaurandæ. Sic in re Communis, per textum in l. Postliminium 19. ff. de captivis, & redemptis ab hostibus.

Postliminii Jus non habet locum in officiis minoribus Regularium, ad quæ Regulares non assumuntur per electionem canonicam, sed sunt Obedientiarum, & ad nutum superiorum amovibiles. Communis per textum in cap. Cum ad monasterium, §. Tales, vers. Nec alicui, de statu Monachorum. Habet tamen locum postliminii Jus in Prælatibus electivis, etiamsi non sint perpetuae, sed ad certum tempus, puta ad biennium, triennium, & sexennium, quia Prælati sic canonicè electi, eo tempore durante, Juris ordine non servato, & sine justa, & rationabili causa removeri non possunt: textu expresso in cap. Monachi, §. Priores, de statu Monachorum.

Et de facto postliminium habet etiam locum in officiis ad certum tempus solum duraturis, ut patet in officio Tutelæ; Licet enim officium Tutoris non sit perpetuum, sed temporale, & finitur Pubertate, ut in Inst. de Attiliano Tutore §. Ab hostibus: tamen reversus recipit tutelam Jure postliminii, ut expresse dicitur in cit. §. Ab hostibus: ibi: Nam reversus recipiebat Tutelam Jure postliminii.

Quo jure alia quoque omnia recuperat, ut ibi notat Glossa in verb. Jure postliminii: sicuti quilibet alius reversus ab hostibus, ut est textus expressus in l. Postliminii 5. ff. de captivis, & Postliminio, §. 1. ibi: Omnia restituntur ei Jura, ac si captus ab hostibus non esset, l. Cum dux 14. ff. eodem, ibi: Cum dux species postliminii sint, ut aut nos revertamur, aut aliquid recipiamus, cum filius revertatur, dupplicem in eo causam esse oportet postliminii, & quod pater eum reciperet, & ipse Jus suum, l. Hostes 24. eodem ibi: Ab hostibus autem captus... postliminio statum pristinum recuperat, & Institut. Quibus modis Jus patris postestatis solvitur, & Si ab hostibus. Unde & munia civilia recuperat: l. Liber captus 17. Cod. de postliminio reversis, l. Liberus 17. ff. ad municipalem, §. 6. & incolumia cuncta ei servanda sunt; l. Diversarum, 20. Cod. de postliminio reversis, vers. Reddantur: ibi: Quovis Jure postliminii etiam veterum responsis incolumia cuncta servantur sunt.

Postliminii Jus secundum canones locum non habet quantum ad hoc, ut Christiani capti ab hostibus eorum servi efficiantur, ut erat cautum de Jure civili, ut §. Servi, Institut. de Jure personarum, sed bene quantum ad hoc, ut recuperent omnia, quæ prius habebant, ut clarè constat ex cap. Prima actione 14. caus. 16. q. 4. & cap. Cum per bellicum 1. caus. 34. q. 1. & tenent communiter Doctores, & sic semper fuit judicatum. Et signanter in casu Paris

Hh

tris